

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO SINDIKATA PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 10

Ljubljana 15. maja 1950

Leto I.

Za boljše odnose med upravami in sindikatom

V izgradnji socializma si pridobivajo prosvetni delavci s svojim delom vedno večji ugled. Delo članov sindikata prosvetnih delavcev, ki se vztrajno, z razumevanjem in veliko ljubeznijo posvečajo študiju teoretičnih vprašanj marksizma-leninizma in jih pri svojem delu tudi praktično uresničujejo, se uspešneje uveljavlja predvsem zaradi tega, ker sloni na načelu kolektivnosti. Saj so člani že po naravi svojega poklicnega dela tesno povezani z ljudskimi množicami in pri tem spoznavajo skupne težnje, iniciativnost in ustvarjalnost ljudskih množic ter bistvo marksističnega nauka, da postane ideja materialna sila, kadar si osvoji množice.

Kolektiven način dela se v sindikalnih organizacijah vedno bolj uveljavlja posebno pri reševanju tistih družbeno važnih vprašanj, ki se tičejo organizacije in izboljšanja dela ter zaščite članstva. Rezolucija III. plenarnega zasedanja CK KPJ je pravilnost take poti ponovno poudarila posebno še glede na vrednotenje duševnega in strokovnega dela.

Sindikalna dejavnost je bila že vse doslej povezana z upravnim delom. Toda sam način sodelovanja so mnogi sindikalni ali upravni funkcionarji tolmačili na različne načine. Praktično pa se je tako sodelovanje vršilo navadno tako, da je sindikalno delovanje bilo nekako zagovarjanje pravilnosti vsega upravnega dela, ali pa je v drugi skrajnosti tu in tam privedlo zaradi posameznih vprašanj celo do ostrih javnih ali skritih razprtij z upravnimi vodstvi. Posledica tega je bila, da so mnoge sindikalne organizacije postale priveske uprav, da so izvrševale posle upravnega značaja, da so se torej nekatere podružnice, ozir. funkcionarji njihovih upravnih odborov povsem podredili delu, nalogam in ukrepom uprav. Zato sindikalne organizacije niso mogle izvrševati tistih revolucionarnih nalog, ki sta jim bistvi: politične prevzgoje in pa zaščite članstva, ker so pozabile, da izvira vsa moč sindikalnega dela iz ustvarjalnosti ljudskih množic.

Uprave izvršujejo svoje naloge po zakonih, uredbah in direktivah, ki jih dobivajo od svojih nadrejenih forumov, katerim so tudi prvenstveno za svoje delo odgovorne; uresničujejo jih pa s svojimi upravnimi organi. Naloga sindikalnih organizacij, ki so v pripravi itak že sodelovale pri sprejemanju zakonov, uredb in direktiv, pa je, da jih sedaj politično osvetlujejo, pravilno pojasnjujejo in razlagajo. Kajti mnoge direktive se spetoma izkrivljajo in potem celo nepravilno tolmačijo ljudskim množicam. Nepravilno izvajanje zakonov, uredb in direktiv po posameznih članih uprav ali drugih posameznikov ima lahko samo škodljive posledice in zavira tisto zdravo pot, ki jo nakazuje ljudska oblast.

Ker zakone, uredbe in pravilnike, ki jih je sprejela ljudska oblast, izvršujejo upravni organi, je izvajanje teh tudi njihova glavna in osnovna dolžnost. Za izvajanje so torej odgovorni upravni organi in ne sindikalne organizacije! Ali naj se potem takem člani sindikalnih organizacij še zanimamo za njihovo izvedbo?

Značaj sindikalnih organizacij zahteva, da svojim članom uredbe razlagamo, da pomagamo pravilno izvajati ukrepe in na ta način zaščitimo svoje članstvo pred eventualnimi krivicami. Na drugi strani pa imajo sindikalne organizacije enako dolžnost, da preprečujejo zlorabe zakonov in uredb s strani članov.

Izredno je torej važno, da se v tem oziru osamosvojimo od upravne linije in da pričnemo samostojno gledati na vse probleme in na vse naloge pri uresničevanju socializma. Le tako gledanje, pri katerem moramo celo zdravje trenje med upravo in množičnim gledanjem, more roditi boljše, hitrejše in trajnejše uspehe.

Zaradi važnosti strokovnega pedagoškega dela, ki so ga doslej v veliki meri izvrševale predvsem šolske podružnice prosvetnih delavcev, smo smatrali za potrebno, da neposredno sodelujejo pri tem sektorju sindikalnega dela tudi šolski inspektorji in instruktorji. Zaradi tega so morda nastali primeri, da so sodelovali tudi poverjeniki in drugi referenti prosvetnih poverjeništev na sejah ali sestankih sindikalnih podružnic. Nekateri med njimi so bili člani ali pa še celo odborniki Okrajnih odborov sindikata prosv. delavcev.

Ta praksa pa je pokazala razen pozitivnih tudi zelo negativne posledice, ker se je ponekod izrodilo zaradi tega sindikalno delo v sistem napačne solidarnosti ali popolnega podrejanja sindikalnega dela upravnemu delu in ponekod še celo v diktiranje upravnih vodstev sindikalnim odborom in podružnicam. Jasno je, da naši člani na takih sindikalnih sestankih niso čutili tiste samostojnosti in zaščite, kakršno morajo imeti člani sindikalnih organizacij. Kjer je bilo delo tako organizirano, so člani pravilno ugotavljali, da ni nobene razlike med upravo in sindikatom, da ni nobene razlike med uradnimi konferencami in sindikalnimi sestanki.

Potek letošnjih občnih zborov kaže, da se je delo naših sindikalnih organizacij že osamosvojilo in pravilno demokratiziralo. Vendar še obstajajo nekatere sindikalne organizacije, ki so preveč podrejene upravnim linijam. Če n. pr. šolski instruktor v Postojni ne upošteva predlogov sindikata pri izvajanju preskrbe, nagrad ali napredovanj, ali če ima podružnica v Črnomlju sestanke, na katerih imajo glavne referate (strokovne in politične) člani poverjeništa, ali če Poverjeništvu Ljubljana okolica predpisuje sindikatu v Logatcu, kdaj naj skliče sestanek in kakšen naj bo, so to samo najbolj grobi primeri nepravilnih odnosov med upravnim in sindikalnim delom. Več pa imamo primerov, da odborniki in sindikalne podružnice še vedno samostojno ne predlagajo upravi napredovanj, nagrad, ne razpravljajo o premestitvah s samostojnimi pogledi, ali pa čakajo političnih in strokovnih direktiv kot edino odločilnih le od članov poverjeništa in ne čutijo potrebe, da tudi očitne nepravilnosti, ki jih povzročajo nekateri posamezniki našim članom, ne raziščejo (primeri na Suhorju, v Pirničah in drugod) ali pa članov ne zaščitijo. Posledica takega dela je, da sindikat izgublja svoj pomen in avtoriteto, s tem pa zamre revolucionarnost članov sindikata.

Zaradi pravilnosti organizacijskih principov v sindikatih in zaradi škodljivih pojavov, ki smo jih navedli, naj odslej vse podružnice sindikata prosvetnih delavcev upoštevajo odredbo Centralne uprave in sklep zadnje seje Republiškega odbora prosvetnih delavcev, po katerem ne morejo biti člani poverjeništev (poverjeniki, inspektorji, instruktorji in drugi) člani sindikata prosvetnih delavcev, ampak pripadajo po organizacijski strukturi k Sindikatu državnih uslužbencev. Upravni odbori sindikalnih organizacij naj predajo te člane njihovim podružnicam na okrajnih ljudskih odborih.

Da bi laže in samostojneje izvrševali svoje naloge, da bi se članstvo in funkcionarji podružnic ter okrajnih odborov pri svojem delu bolj osamosvojili, da bi se torej še bolj posvetili pravilnemu vzgojno političnemu delu in obravnavanju važne množične problematike, razbremenili pa tistih poslov, ki jih morajo izvrševati uprave, je potrebno pravilnejše sodelovanje z upravami. Tako sodelovanje se naj izraža na tistih širših sejah in sestankih, kjer se obravnavajo važni politični, strokovni in osebni problemi z obeh zrelšč. Na takih sejah in posvetovanjih naj sodelujejo zastopniki uprav in sindikatov. Ta pozicija pa naj se kaže tudi v čestem medsebojnem opozarjanju na važna vprašanja, ki nastajajo, v medsebojnih predlogih za izboljšanje dela in odpravljanju napak, toda z obeh strani brez diktatov in groženj. Interes dela oblasti se v socialistični izgradnji in v socializmu vedno sklada z interesom sindikatov. In tak način dela ima svoj pomen prav v tem, da še razširimo in poglobimo zanimanje in sodelovanje množic za naš skupen interes: izgradnjo socializma z demokratičnimi principi.

Članstvo sindikatov naj torej z ideološkim in strokovnim študijem pogloblja svoje znanje, dobro naj se seznanja z besedilom zakonov, uredb in pravilnikov in jih pravilno tolmači. Da bi jih pa zmogli pravilneje uresničevati, moramo predvsem poznati osebne prilike vsakega posameznega člana ter položaj terena, mnenje, želje in zahteve množic kot celote, pa pravilno tolmačiti, presojati in jih smiselno vskladiti s političnimi potrebami. Le tako bomo obogatili vsebino svojega dela.

Z. J.

0 skladnosti šolskega in izvenšolskega dela

(Opazovanja na X. gimnaziji Ljubljana-Moste.)

Naša ljudska oblast, ki skuša pritegniti k srednješkolski izobrazbi čim širše plasti mladine, je že leta 1945 preosnovala dotakratno tukajšnjo meščansko šolo v gimnazijo. Ta se izpopolnjuje iz leta v leto in letos bodo šli prvi maturanti na univerze. S tem je naš delavsko obrtniški rajon dobil svoj lastni vzgojni zavod in pritegnil široke plasti mladine. V zvezi s tem so nastale nove naloge za šolo in dom; pri šolnikih, kako pritegniti starše k zanimanju za intelektualni dvig otrok, pri starših pa, kako dometi in pravilno zasledovati naloge in cilje, ki jih ima šola in ki jih zahteva od otrok.

Ne v učnem napredku ne v vzgoji še nismo prišli do tiste stopnje, kjer bi mogli reči, da je stanje zadovoljivo in da se moremo kosati z boljšimi srednješkolskimi zavodi. V zadnjih letih se je posrečilo dvigniti učni uspeh za 3—4 %, na tej točki je pa uspeh obstal in zdi se, da je dosegel svoj vrh, preko katerega ne more.

V stremljenju po napredku stavodstvo šole in sindikat prosvetnih delavcev podvela več ukrepov. V tekočem šolskem letu so bili številni razredni roditeljski sestanki, delovne konference z dijaki in tudi dva masovna sestanka v zvezi z rajonom. Na vseh so se pokazali številni problemi in naloge. Sestanki pa niso potekali povsod zadovoljivo, ker so se starši zanimali le za drobna, manj važna vprašanja, tehničnih pa so se izogibali. Manjka pa tudi še one prisrčnosti in odkritosti, ki je najboljša podlaga za dobro vzgojo in napredek. Poleg tega pa se je posrečilo sklicateljem zainteresirati le del prizadetih, medtem ko številni starši še vedno stoje ob strani. Tudi naš šolski svet v tem letu še ni prav začel z delom.

In vendar imajo šola, dom in rajon številne naloge, ki čakajo na rešitev. Napredek na tukajšnji gimnaziji ovira zlasti to, da je preveliko število otrok zaradi zaposlitve staršev brez pravega nadzorstva, da so prepuščeni nesmotnemu učenju, povnavljanju brez kontrole, da zapadajo

vplivu ulice izvenšolskih faktorjev, pogosto pa tudi postopastvu. Drugi del mladine pa ima površno in ne-kvalificirano nadzorstvo pri učenju, ker starši pogosto ne vedo, ali njihov otrok zna ali ne. Manjka pa tudi še vedno jasne zavesti o smislu šole in izobrazbe, pri čemer upadajo volja in veselje do dela.

Ne smemo si pa prikrivati oči, da je tudi šola sama še vedno pomanjkljiva; manjka ji inventarja, kabineti in knjižnice so še revni z učili. Zato smo še daleč od načrtne-ga, nazornega in modernega pouka, ki bi mogel pritegniti tudi manj nadarjenega ali zaostalega dijaka. V rajonu samem bi bile potrebne kulturne ustanove, ki bi izpopolnjevale pomanjkljivosti, ki jih pušča šola. Mislimo tu na poljudno-znanstvena društva, dramske in pevske družine in še marsikaj. Tudi naša rajonska knjižnica je še revna in v razvoju. Manjka ji primernih prostorov, zlasti pa čitalnice, kjer bi mogel dijak s pridom in v miru študirati.

ŠOLSKKE RADIJSKE URE

»Zakaj je le treba šolskih radijskih ur!« — bo morda kdo vprašal.

In v vprašanju bo celo nekaj nejevolje. Škoda je vendar časa, ki ga porabimo zanje — in v šoli časa tako zelo manjka. Tak posreden način pouka se tudi ne more primerjati z živo učiteljevo besedo, ki ji pomaga še njegova veljavnost, njegov pogled, kretnja, skica na tabli ali primerno učilo, ki ga otrok lahko ogleda, otipa. Vse to da otroku mnogo več, kot pa mu more dati radijski aparat, lesena škatla, iz katere je treba loviti znanje le z ušesi in ki včasih tako neprijetno hrčči in poka, drugič pa spet na vsem lepem obmolkne, ko mu prekine tok zapre sapo.

Vse to je deloma res — in vendar! Ogledimo si stvar malo pobliže.

Komu govori radio? Vsakomur, kdor le more in hoče prisluhniti njegovi besedi. In katera je važna, morda najvažnejša lastnost radia? To, da lahko ob istem času nestim poslušalcem v najrazličnejših krajih, celo na različnih kontinentih, posreduje isto misel, isto dogajanje. Ali ni to zelo mnogo? Radio je torej nad vse skupnost! — Če pa hočemo vzeti z druge strani — je pa hkrati prav zaupno osebno. Saj imaš, če hočeš, občutek, da se nekdo tam daleč pogovarja prav s teboj in samo s teboj. Radio ti tudi dopušča, da si ob pripovedovanju ustvarjaš čisto svoje podobe, prav kot si jih ustvarjaš ob branju knjige — razvija torej tvojo domišljijo. V radiu navadno ni ponavljanja: in če ti pripoveduje kaj prav zanimivega, boš dobro prisluhnil in pazljivo lovil vsako besedo, da ti ne bo ušla — radio te torej navaja k zbranosti, k poslušanju. Pa še k mišljenju te sili. Nehote boš obvisel na enem ali drugem vprašanju, grebel po njem in iskal kake globlje ali svoje rešitve. In končno — v radiu prisluhnemo naši živi besedi, odkrivamo njen zven in njeno lepoto.

Ali ni vse naštetto del tega, kar hočemo privzgojiti našemu otroku, ne glede na to, da jim da radio lahko tudi v znanju marsikaj novega? Če vzamemo stvar tako, zakaj bi torej radio ne govoril tudi našim učencem, ki sede v šolskih klopih zato, da si nabirajo znanje v življenju in se vzgajajo za življenje?

Prav gotovo radio ne more nadomestiti neposrednega šolskega pouka. Radijske šolske ure nimajo in ne morejo imeti takega namena. Mislim, da zato niti ni potrebno, da bi bile verna slika šolske ure v navadnem pomenu besede. V širino, v globino naj gredo v snovi, po zanimivosti naj segajo. Saj prav za podrobnosti, za zanimivosti, ki si jih pa otroci najbolj zapomnijo in jim snov približujejo, v šoli navadno ni časa. Za tako snov pa ni treba izraziti šolskega okvira. V živo življenje postavljen dogajanje bo otroke čisto bolj zagrabilo; katedrsta imajo itak dovolj. — S tem seveda ni rečeno, da ta ali ona radijska oddaja ne bi smela biti vzorna učna ura. Koristila bo zlasti učitelju-novincu. — Še enkrat poudarim: radijske šolske ure ne morejo nadomestiti neposrednega pouka, nesporno pa je, da lahko pouk v šoli odlično dopolnjujejo in poglobljajo.

Zato torej tudi šolske radijske ure!

Prav gotovo naše šolske oddaje zaenkrat še niso na zadostni višini. Začetniki smo še pravzaprav, iščemo šele pravih poti in načinov. Pa tudi krog sodelavcev, takih, ki bi bili voljni sodelovati in voljni iskati takih načinov, ki so za pouk po radiju primerni, je še preozek. Vendar — z dobro voljo in s pravim razumevanjem se bo dalo marsikaj doseči.

Da bi naše šolske oddaje kakovostno dvignili in jih čimbolj približali njihovem namenu, je Ministrstvo za prosveto v januarju letošnjega leta razpisalo anketo o šolskih radijskih urah. Odgovore je poslalo le 126 šol, kar je glede na število šol, ki imajo radijske aparate, prav malo. In še od teh jih 28 iz enega ali drugega vzroka ni poslušalo oddaj.

Le redke šole so stvarno poročale o šolskih oddajah. Večina pa je to opravila površno, pač zato, da ugodni zahtevi oblasti! — Kratak pregled odgovorov in mnenj bi bil naslednji. Povprečno so šole poslušale po 6 oddaj. Vse oddaje je poslušalo 23 šol. Večinoma poslušajo oddaje skupinsko, po en ali dva razreda. Skupno poslušanje je oteženo zaradi pomanjkanja primernih prostorov in pa — disciplino je težko vzdržati pri veliki množici otrok. Redke pa so še šole, ki imajo razrede ozvočene.

Z učnim načrtom je lahko vskladila oddaje večina šol, šestim šolam se pa to, baje, nikakor ni posrečilo. Nekateri šole hvalijo vse oddaje vprek. Nekateri se prisrčno zanje zahvaljujejo, otroci si jih vedno znova želijo in se jih vesele.

Drugim zopet, zlasti gimnazijam po mestih, se zde šolske radijske ure odveč in so jim v hudo napoto. Pravijo, da motijo šolsko delo in gredo na račun vedno istih predmetov. Če bi bila vodstva v organizaciji pouka dovolj prožna, bi znala urnik primerno prikriti. Saj je treba le predvideno torkovo, oziroma petkovo uro prihraniti za radijsko uro, redno šolsko uro pa priklopiti kakemu drugemu dnevu v tednu. Res je, da igra svojo vlogo pri sestavljanju urnika pomanjkanje učnega osebja, vprašanje vozačev in podobno; v večini primerov bi se pa prav gotovo dala stvar ugodno rešiti.

Vsak deloma upravičena pritožba nekaterih šol je tudi ta, da so bile med srednješkolskimi oddajami nekatere »preučene« za duševno raven ali pa izkušnje podeželskih otrok. Treba bo najti piscev, ki bodo znali vsako, tudi težjo snov, obdelati preprosto in naravi radia primerno. — Nekateri oddaje so bile prerese, otroci si žele v vsaki tudi nekaj zabave. Razumljivo — to je otroško! — Mnogi pravijo, da skoraj ni oddaj za prvi in drugi razred osnovne šole. Priznati jim moramo. Res pa je tudi, da za te naše najmanjše doslej skorajda nismo našli piscev. — Prehitro govorjenje, podlaganje z glasbo moti oddajo in jo dela nerazumljivo. To je prav gotovo ena izmed glavnih napak pri tehnični izvedbi. — Stajerske in prekmurske šole pravijo, da njihovi otroci težko razumejo »ljubljski dialekt«. Tu je stvar malo drugačna. Res je sicer, da naši ljubljanski pionirji, ki pri od-

dajah sodelujejo, malo po svoje zavijajo in »pojo«. V ostalem pa je in mora biti radijski jezik knjižen — torej obvezen tako za učitelje kot za učence. Prav bo, če mu dobro prisluhnemo in se ga vadimo. Knjižni jezik je le eden.

Kritika posameznih oddaj je pokazala, da ugajajo otrokom najbolj dramatizirane oddaje in oddaje z glasbenimi vložki, zlasti ljudski motivi. Pri temah, ki jih žele, prevladujejo realije, najmanjši, tisti iz prvih in drugih razredov, pa prosijo za povesti in pravljice.

Važna in umestna je želja mnogih šol, da bi program objavljali mesec ali vsaj štirinajst dni vnaprej in pa da bi bile v objavi podane glavne teze snovi, ki jo bo oddaja obravnavala. Nekateri sicer kar krivično očitajo, da nikoli ne vedo, kaj bo naslednja ura prinesla. To vsekakor ne drži, ker je, z redkimi izjemami, ob koncu vsake oddaje nakazana naslednja šolska ura. Treba je torej le prisluhniti. Mislim pa, da se bo dalo prihodnje leto vsemu temu od pomoči, zlasti, če se bo krog sodelavcev povečal in bomo rešeni boja za besedila.

Rešiti bo pri vsem tem treba seveda še eno važno stvar. Vse šole morajo dobiti dobre radijske aparate, tiste, ki jih pa še imajo, pa naprave za ozvočenje razredov. To je nujna naloga oblasti, če hočemo, da stopimo v vrsto držav, ki imajo v svojih radijskih programih šolske ure na dnevnem redu, ker se dobro zavedajo moči žive besede, torej tudi važnosti radia.

Tako torej anketa. Ker pa je anketa morda preveč šablonska in je treba odgovore zanj lovit nekje daleč po spominu, ko so vtisi že močno obledeli, bi bilo dobro in koristno, ko bi poslušalci te ure sproti ocenjevali in ocene sproti pošiljali uredništvu šolskih radijskih ur. Ni težko in ne zahteva mnogo muje napisati v nekaj stavkih vtis ure na dopisnico in jo odposlati.

H koncu še to. Mislim, da je med našimi učitelji osnovnih, kakor srednjih šol mnogo pedagogov, ki znajo svoje učence živo, nazorno, zanimivo in veselo učiti. Zakaj bi njihove domislisce, njihov način dela ne koristili vsem našim otrokom in tudi učiteljem samim? Dajte, vsi tisti, zberite si primerno snov, najdite dober slušni način, sedite, spišite in pošljite!

M. B.

V zvezi z izboljšanjem materialnega položaja prosvetnih delavcev je vlada FLRJ izdala vrsto uredb, ki se realizirajo.

Nov prispevek k ugotovitvi položaja prosvetnih delavcev je Pravilnik o poviških temeljne plače po službenih letih, o položajnih dodatkih in honorarjih za uslužbenice prosvetno-znanstvene stroke, ki je objavljen v Uradnem listu FLRJ, št. 26 z dne 8. aprila 1950 in popravek k Pravilniku v Uradnem listu FLRJ, št. 31 z dne 29. aprila 1950.

Vsi sindikalni forumi SPD naj se s Pravilnikom temeljito seznajajo in pomagajo pri njegovem uveljavljanju.

O učnih uspehih na popolnih gimnazijah

Da bi dobili jasnejšo sliko o stanju učnih uspehov na popolnih gimnazijah, je uredništvo »Prosvetnega delavca« naprosilo nekatere podružnice, naj pošljejo podatke o učnih uspehih dijakov v vseh treh redovalnih konferencah. Od teh podatkov navajamo danes uspehe petih popolnih gimnazij, ki imajo približno enako število dijakov (700 do 1000) in enako število razredov ter v glavnem enake objektivne učne pogoje glede na prostor, učni kader ter socialno strukturo vpisanih dijakov.

Da bi mogli primerjati uspehe, napredek ali nazadovanje po redovanju v različnih konferencah, objavljamo stanje učnih uspehov številčno in v odstotkih po posameznih razredih, iz česar je v glavnem razvidno, da je uspeh v višjih razredih gimnazij boljši kot v nižjih, kar pa ne velja v vseh primerih in za vse razrede in ga ne moremo potem smatrati že za nekako zakonitost. Ravno tako bi bilo napačno reči, da je »zakonit« pojav, da ocene učnih uspehov nihajo od najnižjega stanja pri prvi redovalni konferenci, se zvišajo ob semestru, padejo zopet pri tretji redovalni konferenci in se povzpnejo najvišje ob zaključku šol-

skega leta. Ta pojav nastopa v glavnem zaradi kampanjskega učenja dijakov ter subjektivne metode ocenjevanja, ki je ostrejša ob konferencah kot ob semestrih, a je deloma tudi posledica drugih prilik, ne sme nas pa zavajati, da bi ob takem skoro rednem pojavu še z brezbriznostjo krepili kampanjski način učenja, ki se opira samo na boljše rede, ne pa na boljše in kvalitetnejše znanje.

Ocenjevalne uspehe gimnazij znatno znižujejo neuspehi tistih dijakov, ki imajo kar po tri in več negativnih ocen. Od celotnega števila dijakov je povprečno kar četrtina takih s tremi ali več negativnimi ocenami. Po nekaterih razredih in zavodih pa se ti dijaki merijo s številom pozitivnih dijakov ali jih celo številčno prekašajo. Zdi se, da smo vprašanje izboljšanja uspehov takih dijakov doslej najbolj zanemarjali.

Poročila, ki smo jih prejeli, navajajo deloma razloge slabih učnih uspehov, deloma pa navajajo tudi nekatere ukrepe za izboljšanje. Naši poročevalci so samo delno zbrali in našli ene in druge, zato bomo iz teh poročil izbrali samo najbolj karakteristične.

Učni uspeh na I. gimnaziji v Mariboru

RAZREDI	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Skupno
Štev. dijakov (1. konf.)	250	121	155	99	78	88	94	98	978
Izdelalo številčno	69	42	40	29	33	25	26	27	291
Izdelalo v %	23,6	34,7	25,8	29,3	45,2	29,0	27,7	27,6	31,1
Izdelalo številčno	122	68	83	45	45	53	49	55	520
Izdelalo v %	49,0	56,2	54,3	45,8	62,5	60,2	52,1	55,0	53,5
Izdelalo številčno	99	50	59	34	38	31	36	26	373
Izdelalo v %	40,9	42,4	38,2	36,2	52,1	36,0	39,1	26,5	39,1
Po 3 ali več slabih v 3. konf.	76	28	34	23	11	16	21	37	128

Poročilo podružnice navaja, da imajo na gimnaziji reden pouk in da ni bilo menjav. Vzroke slabega uspeha utemeljujejo z neenotnostjo obravnavanja snovi v paralelkah. Ukrepi za odpravo kampanjskega učenja niso rodili uspehov. Dijaki se udeležujejo preveč prireditev izven šole, pravijo pa, da mladinska organizacija posveča učenju vso po-

zornost in da so bili ustanovljeni učni krožki, v katerih boljši dijaki pomagajo slabšim. Eden od ukrepov za doseg boljših uspehov je bila ustanovitev vzgojnega sveta. Uvedli so tudi javni šolski dan. Pouk je tedaj obiskovalo nad 200 staršev in funkcionarjev množičnih organizacij.

Učni uspeh na I. gimnaziji v Celju

RAZREDI	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Skupno
Štev. dijakov (1. konf.)	225	132	132	169	85	63	77	101	984
Izdelalo številčno	76	31	30	76	45	15	24	30	337
Izdelalo v %	33,4	21,9	24,0	45,6	53,0	24,3	30,6	29,6	32,8
Izdelalo številčno	131	83	72	123	68	31	49	74	631
Izdelalo v %	59,5	64,3	54,9	72,8	80,0	49,2	64,5	72,5	64,7
Izdelalo številčno	79	50	38	80	46	22	37	51	403
Izdelalo v %	35,8	39,0	29,0	44,8	54,0	35,8	48,1	50,5	42,4
Po 3 ali več slabih v 3. konf.	81	36	42	29	10	15	10	9	232

V razdobju od II. do III. redovalne konference so se uspehi zelo poslabšali. Kot glavni vzrok temu navajajo preobremenjenost profesorjev, ki delajo povprečno 300 ur mesečno, kar ima za posledico številna obolenja. V mesecu marcu je manjkalo dnevno povprečno 4—5 članov profsorskega zbora, ostali predavatelji so bili zaradi tega še bolj obremenjeni, popustila je de-

lovna vnema in zlasti doslednost v vzdrževanju discipline.

Kvaliteto pouka dvigajo z organiziranjem strokovnih aktivov, na roditeljskih sestankih vplivajo na večjo pomoč staršev in imajo tedensko razredne sestanke z dijaki. Mladinska organizacija je organizirala individualno pomoč šibkejšim dijakom. Profesorji vodijo za osmošolce predavateljske krožke iz rusčine, angleščine in fizike.

Učni uspeh na I. gimnaziji v Ljubljani

RAZREDI	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Skupno
Štev. dijakov (1. konf.)	136	126	83	49	71	69	57	115	706
Izdelalo številčno	39	26	26	20	34	30	17	38	230
Izdelalo v %	28,2	20,6	31,3	40,8	47,9	43,5	29,8	34,8	32,6
Izdelalo številčno	58	44	39	24	49	43	32	70	359
Izdelalo v %	43,6	35,8	47,6	49,0	68,1	65,7	57,1	61,4	51,6
Izdelalo številčno	58	70	40	23	50	35	34	54	364
Izdelalo v %	44,3	56,9	49,4	47,1	70,4	52,2	60,7	45,8	52,3
Po 3 ali več slabih v 3. konf.	37	18	21	14	7	10	11	25	143

Edino na tej gimnaziji se je uspeh glede na obe redovalni konferenci izboljšal. Profesorji so se udeleževali sestankov z mladinskimi voditelji pionirskih razredov in z razrednimi sekretarji. V razredih se je uvedlo tekmovanje po brigadah. Razredniki večkrat sklicujejo roditeljske sestanke, na katerih pojasnjujejo pomen in način sodelovanja šole z domom. Stik z domom so poglabili z govornimi urami in obiski učencev na domu. Po vseh razredih se vrše najmanj vsakih 14 dni razredni sestanki, ki jih vodijo mladinci ob navzočnosti razrednikov. Ideološka raven se je znatno dvignila, kar je v precejšnji meri za-

sluga sindikalnega študija in strokovnih aktivov.

Velika ovira za vzdrževanje discipline je pomanjkanje prostorov. Pionirji in mladinci uporabljajo iste mize in stole v učilnicah, kajti pionirski in mladinski razredi imajo ločen pouk v istih prostorih. Nimajo nobenega prostora, ki bi služil za zavetišče vozačem. Več profesorjev je z izvenšolskim delom preobremenjenih, razen tega so štirje pomožni inspektorji, štiri tovarišice so na porodniškem dopustu, administracija neprestano narašča in moti šolsko delo in so razredniki v mnogih primerih prisiljeni vršiti administrativne posle med poukom.

Učni uspeh na ptujski gimnaziji

RAZREDI	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Skupno
Štev. dijakov (1. konf.)	391	182	138	54	44	18	32	28	887
Izdelalo številčno	138	71	41	13	15	7	20	17	322
Izdelalo v %	35,3	39,1	29,6	24,1	34,1	38,9	62,5	60,1	36,3
Izdelalo številčno	171	92	66	24	19	6	19	13	410
Izdelalo v %	44,7	52,3	55,1	44,5	43,7	33,3	62,5	46,4	45,8
Izdelalo številčno	95	78	58	8	16	4	15	13	287
Izdelalo v %	27,8	44,9	41,9	15,1	36,1	23,5	46,9	46,4	42,4
Po 3 ali več slabih v 3. konf.	163	45	36	22	20	15	5	7	303

Učni uspeh se je ob tretji redovalni konferenci izboljšal glede na prvo konferenco, je pa nekoliko padel po drugi konferenci. Ima pa najvišji odstotek negativnih dijakov s tremi in več negativnimi ocenami in je dosegel ob tretji redovalni konferenci najnižjo stopnjo, tako da je nad ena tretjina vseh dijakov takih, ki imajo tri ali več negativnih ocen.

Profesorski zbor pomaga mladini pri učenju, posamezni profesorji vodijo krožke, mesečno vsaj enkrat

prisostvujejo mladinskim sestankom, toda sestanki nimajo pravega učinka in mladina sama izjavlja, da so uspehi zato tako slabi, ker se mladina premalo uči. Domnevajo, da bi mogel biti eden od razlogov za neuspeh v tem, ker je mladina zmehčana v precepu dveh avtoritet: staršev in profesorjev. Starši vplivajo na otroke predvsem negativno; otroci so povečini iz kmečkih predelov in iz malomeščanskih slojev, ki so še nerazpoloženi do resničnega in do smiselnega šolanja.

Učni uspeh na I. gimnaziji v Kranju

RAZREDI	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Skupno
Štev. dijakov (1. konf.)	299	150	138	93	44	62	51	72	909
Izdelalo številčno	65	21	41	36	17	34	24	33	271
Izdelalo v %	21,7	14,0	29,2	38,7	38,6	54,8	47,1	45,8	29,8
Izdelalo številčno	147	66	66	47	28	40	31	56	481
Izdelalo v %	49,0	44,0	47,2	51,1	65,1	64,5	62,0	77,8	53,1
Izdelalo številčno	104	39	51	36	20	30	24	39	343
Izdelalo v %	34,7	26,0	36,4	40,4	47,6	48,4	48,0	54,2	37,2
Po 3 ali več slabih v 3. konf.	107	60	53	24	10	14	11	6	285

Vzroke slabih učnih uspehov tolmačijo s tem, da je precejšnje število dijakov v prvih razredih še zelo mladih, le s težavo so kos zahtevam učnega načrta, ki se na srednješolski pouk le s težavo privajajo. Nekatere osnovne šole sprejemajo učence pred predpisano starostno dobo pa tudi zaključni izpiti niso dovolj strogi. Menijo, da bi bilo bolje, če bi učenci ponavljali kak razred osnovne šole, kakor da prihajajo na srednjo šolo slabo pripravljeni. Pri mnogih dijakih opažajo, da hodijo v šolo le zaradi šolske obveznosti in so brez pravega

zanimanja za učenje. Često skupine takih dijakov kvarno vplivajo na ves razred; pomanjkanje učnih knjig močno ovira šolsko delo predvsem onim dijakom, ki hodijo v šolo iz okolice in si knjig ne morejo izposojati. Mnogi dijaki so prepuščeni samim sebi, ker so starši zaposleni v industriji in se ne morejo dovolj posvečati svojim otrokom.

Mladinska organizacija se želo trudi, da bi izboljšala uspehe na zavodu. Imajo redne razredne sestanke, krožke in konference z zastop-

niki organizacij, na katerih obravnavajo šolske probleme. Mislijo, da za strokovno izboljšanje dela profesorjem primanjkuje časa.

Ob stanju učnih uspehov na popolnih gimnazijah, ob razlogih in vzrokih, ki jih navajajo naši poročevalci kot posledico slabših učnih uspehov na šolah in ob ukrepih, ki jih naši kolektivi uvajajo za izboljšanje učnih uspehov, opazamo predvsem trenutno stanje. Ako pa upoštevamo, da se je število dijakov na srednjih šolah v primerjavi s kapitalistično Jugoslavijo potrojilo, se pa slika vendarle izdatno izpremeni. Neprimerno večje število dijakov dobiva danes srednješolsko izobrazbo, neprimerno večje število dijakov kakor poprej danes uspešno sprejema ob težkih okoliščinah dobro in solidno znanje, ki je potrebno socialističnemu človeku. Popolnoma napačno bi bilo zato, stanje učnih uspehov z neobjektivnim ocenjevanjem umetno zniževati. Dolžnost učnega osebja je zelo delikatna, saj mora posredovati pravo znanje čim večjemu številu dijakov, ob tem pa strogo in pravilno dvigati zavest o vrednosti duševnega dela in objektivno to delo ocenjevati. Vrednotenje duševnega dela pa seveda ne spada samo v območje učnega osebja ali prosvetnih delavcev!

Vloga šolstva, učni uspehi, vrednost in pomen duševnega dela, to so v socialistični državi zadeve vseh državljanov, predvsem pa množičnih organizacij. Kako bomo te ne-prestano dvigali ob sodelovanju staršev, množičnih organizacij in s strokovnim izpopolnjevanjem šolskih delavcev, bodi bistvena skrb podružnic sindikata prosvetnih delavcev. Vrednotenje znanja, znanosti ali duševnega dela sploh je posledica splošne kulturno politične vzgoje in razgledanosti ljudskih množic, a učni uspeh je v glavnem odvisen od učnega kadra. Učni uspeh se torej nujno stopnjuje le s pravilnim medsebojnim vplivanjem enih in drugih činiteljev. Stalna podpora in medsebojno razumevanje pa najugodnejše vplivata na delo učnega osebja in na učne uspehe dijakov. Zato je nujno, da o vseh teh osnovnih vprašanjih zainteresiramo vse množične organizacije. Dokler ne bo problem vzgoje in šolstva postal tudi osrednji problem najširših ljudskih množic, bodo uspehi, ki jih naši zavodi in naše podružnice dosegajo v svojem področju, še vedno pod povprečjem v razmerju do naporov, ki jih vlagamo za izboljšanje učnih uspehov.

Z. J.

Kako bomo oskrbeli naše šole z učili

Pred tremi meseci je III. plenarno zasedanje CK KPJ izdalo znano resolucijo o šolstvu. V njej so nakazane naloge, ki jih je treba čimprej realizirati, če hočemo, da bo naše šolstvo v skladu z razvojem naše socialistične graditve in da nam bo dajalo kader, ki bo dokončal grandiozno delo, kateremu smo postavili temelje z zmago v narodnoosvobodilni vojni.

Menda ga ni pedagoškega delavca, ki bi ne prešturil resolucije, se ob njej globoko zamislil, če mu je res mar napredek in splošen dvig našega šolstva ter z njim kulturni dvig našega delovnega človeka.

Resolucija posega globoko v današnji sistem našega šolstva, v učne načrte, v oskrbo šol in učiteljsva in nakazuje reforme, upoštevajoč materialistično in dialektično gledanje pri graditvi naše socialistične šole. Podrobneje jo analizira tov. Milovan Djilas v svojem izčrpnem članku tako, da so nam naloge jasne, treba je le prijeti za delo in jih realizirati.

Med drugim govori resolucija tudi o učilih. Vsak pedagoški delavec ve, da njegov pouk ne bo uspešen, če ne bo upošteval enega od najvažnejših didaktičnih principov — nazornosti. Najenostavneje in najhitreje pa jo dosežemo z učili. Zato se je med pedagoškimi delavci mariborske oblasti začela široka akcija za izdelavo novih učil in za popravilo starih. Pobudo za to akcijo so dali pedagoški praktiki iz naših šol, oblastno poverjenstvo za prosveto, pa si je zadalo nalogo, da realizira nasvete pedagoških delavcev z ustanovitvijo delavnice za učila v Mariboru. Prepričan sem, da bo iz teh skromnih začetkov delavnice, pozneje zrastle druga tovarna učil v naši republiki.

Konec januarja t. l. je oblastno poverjenstvo za prosveto v Mariboru sklicalo na sestanki iz vsakega okraja po dva do tri učitelje, ki so pokazali največ smisla in praktičnosti za izdelavo učil in so pri tem na svojih šolah dosegli že tudi nekaj uspehov. Mnogi izmed njih so svoje izdelke prinesli kar s seboj, drugi zopet so razkazovali svoje načrte, osnutke in skice. Učitelji sedemletke v Studencih pri Mariboru tov. Hočevar Ciril nam je pokazal mnoga učila za fiziko in kemijo, ki jih je izdelal sam s svojimi sredstvi in s katerimi lahko napravi 200 različnih poizkusov. Tudi učitelj sedemletke v Slivnici pri Mariboru tov. Potisk Franc nam je

predložil vrsto učil, ki jih je izdelal v svoji, že kar dobro opremljeni delavnici s pomočjo pionirjev in učencev v gospodarstvu, ki jim je delavnica pravo svetišče in kjer uporabljajo ves svoj prosti čas. Upravitelj Magdalenske osnovne šole tov. Jančič Ivo nam je odkril svojo bogato zbirko načrtov in slik, ki prihajajo v poštev kot pripomoček pri pouku risanja, prirodopisa, zgodovine in zemljepisa. Tudi ostali udeleženci tega informativnega sestanka so dali mnogo dragocenih nasvetov in navodil. Sestanek je potekel zelo plodno in oboroženi s temi nasveti smo šli na nadaljnje delo.

Medtem je oblastno poverjenstvo za prosveto stopilo v stik z direktorjem Mestnih obrtnih obratov glede ustanovitve delavnice za učila. Tov. direktor je pokazal mnogo razumevanja za težnje učiteljev in poverjenstva ter v kratkem času priskrbel prostore, orodje, stroje, potrebni material in strokovno delovno silo.

27. marca smo se zbrali k drugemu posvetovanju. Naše zamisli so začele dobivati konkretnije oblike. Sporazumeli smo se, da bo operativno-finančno vodstvo v sklopu Mestnih obrtnih obratov, strokovno vodstvo delavnice pa bo oskrbovalo poverjenstvo za prosveto ObLO-a. Delavnica bo najprej začela izdelovati geometrijska telesa iz debele žice po vzorcu, ki ga je za vsa geometrijska telesa predložil učitelj tov. Šter Oskar iz Frama. Inspektor pri Ministrstvu za prosveto tov. Stupan nam je dal kot zastopnik Biroja za učila pri Ministrstvu za prosveto mnoga navodila zaradi koordinacije akcije. Po en udeleženec iz vsakega okraja je prevzel obvezo, da bo po navodilih tov. Zolnirja Bogdana iz Slovenjega Gradca imel na prvem sestanku vsega učiteljsva iz okraja propagandno predavanje o učilih z navodili, kako je pristopiti k izdelavi vzorcev, načrtov, skic in slik. Na sestanku se je konstituiral ožji svet oblastne komisije iz učiteljev praktikov, ki bodo pomagali kot svetovalci strokovnemu vodji delavnice.

Nekateri okraji so medtem samoiniciativno pristopili k delu in si sestavili tudi svoj plan. Tako je poverjenstvo za prosveto v Ljutomeru po sklepu učiteljskega poverila izdelavo učil tov. Jagodiču Vojku, upravniku Mladinskega doma v Veržetu. Tov. Jagodič je izdelal mnogo obetajoč načrt. Z veliko vnemo in ljubeznijo se je lotil dela. Ni treba

poudarjati, kako velikanskega vzgojnega pomena je izvajanje tega načrta za socialno ogrožene otroke, ki jih je tov. Jagodič zbral v svojem domu. Njegov načrt je v splošnih obrisih sledeč:

1. Urediti oddelek za nagačevanje živali, ki ga bo vodil strokovnjak, upokojeni učitelj tov. Spranger.
2. Opremiti mizarsko delavnico s skobelnikom, cirkularno in potrebnim orodjem (že izvršeno), ki bo izdelovala najprej enotne okvirje za slike, vitrine za prirodopisne zbirke, popravljala table za vse šole itd.
3. Ustanoviti kartonastni oddelek.
4. Urediti kovinski oddelek.

Za to delavnico so v glavnem oskrbeli že tudi potrebni material in bo delavnica v kratkem lahko pričela z delom.

Podobno samoiniciativno so si uredili take delavnice tudi drugi okraji ali pa jih imajo v načrtu. Vse te delavnice bodo tesno povezane s centralno oblastno delavnico in odstopale tej tisto delo, ki ga same ne bodo mogle opraviti. Ravno tako ji bodo pošiljale načrte in osnutke učil, ki jih bo ocenjeval Biro za učila pri Ministrstvu za prosveto v koordinaciji s tovarno za učila v Črnomlju.

Tako smo se konkretno lotili v mariborski oblasti reševanja ene izmed nalog, ki nam jih nakazuje resolucija III. plenarnega zasedanja CK KPJ. Zavedamo se, da bomo morali posvetiti vse sile izvedbi naše zamisli, če hočemo požeti zaželjene uspehe.

Sepec Karel

Prosvetni delavci naj sami skrbijo za pravilno izvajanje metode o preskrbi

Okrajni ljudski odbor Poljčane skrbi za svoje prosvetne delavce. Tekstilno blago vozi poseben avto vsake tri mesece od šole do šole. Izbira blaga je taka, da točk nič ne ostane. Živila garantirane preskrbe dobimo redno za ves mesec naprej, v kraje, ki so oddaljeni od centrov, se živila dostavljajo. Meso prejemamo redno na vse odrezke in na vse karte. Nedavno smo dobili še pošiljko posode.

Ne vem, če je tako v vseh okrajih. Kjer mogoče se to ni urejeno tako dobro, naj se sindikalne podružnice pobrigajo. Če pa kljub temu ne uspejo, naj poročajo v »Prosvetnem delavcu«.

S. L.

KONGRES KEMIKOV V BEOGRADU

Pouk kemije na srednjih šolah

Srbsko kemično društvo je priredilo v dne 3., 4. in 5. aprila t. l. v Beogradu kongres kemikov LR Srbije. Na kongres so povabili tudi delegate drugih republik. Kongresu je prisostvovalo nad 500 udeležencev. Organizacija je bila zelo dobra. Cilj kongresa je bil, da se na temelju dosedanjih izkušenj ugotovi splošna znanstvena, učna in industrijska problematika, zaradi čim hitrejšega napredka posameznikov, kakor tudi ustanov pri reševanju nalog, postavljenih z našimi prvimi petletnimi plani in z resolucijo III. plenuma kongresa CK KPJ.

Prvi dan kongresa je bil posvečen splošni znanstveni problematiki. V treh referatih je bil podan zgodovinski razvoj anorganske, organske in fizikalne kemije ter njihovo stanje danes. Diskutanti so na osnovi teh referatov in svojih delovnih izkušenj široko zajeli probleme iz raznih panog kemije. Poudarjali so pomen biokemije pri nas, organske kemije za razvoj drugih ved, pomen fizikalne kemije za kemijsko tehnologijo itd. Vsi ti problemi se bodo detajlno obravnavali na bodočih kongresih kemikov in na sestankih posameznih kemijskih društev.

Drugi dan kongresa je bil posvečen pouku kemije na srednjih šolah. Referat je podala tov. Persida Ilić, prosvetni inšpektor iz Beograda. Predavateljica je v uvodu poudarila splošni pomen kemije glede na današnje znanost, industrijo, medicino, agronomijo, itd. Kemijo predavajo danes skoraj na vseh fakultetah. Od 14 beograjskih fakultet se samo na treh fakultetah ne predava kemija. Osnovno znanje kemije rabimo torej povsod. S pomočjo kemije dobimo pravi pogled na svet, zato je vlada socialistične Jugoslavije dvignila število ur za pouk kemije od štirih v bivši Jugoslaviji na deset ur, kar pa je še vedno premalo.

Število ur se bo povečalo, kakor hitro bo dovolj kadra na razpolago. Ako namreč v LR Srbiji povečajo pouk kemije samo za eno uro tedensko, se zviša s tem število ur na 473, kar imajo 473 gimnazij z 191.000 učenci. Da so delno izpopolnili vrzel zaradi maloštevilnih strokovnjakov, so v LR Srbiji priredili enoletni tečaj za kemike na Višji pedagoški šoli v Beogradu.

Referentka je po tem uvodu opozorila na najvažnejše probleme v zvezi s poukom kemije. Glavni težkoči sta v pomanjkanju strokovnega kadra in kem. kabinetov. V LR Srbiji predava v srednjih šolah kemijo samo 40% strokovnjakov; v samem Beogradu je od 31 predavateljev kemije samo 18 strokovnjakov, a od 22 gimnazij imajo samo tri tudi kemične kabinete in kemične predavalce. Povečini obstoje kabineti iz ene same skromne omare, ki je postavljena v zbornici, z nekaj epruvetami in stekleničkami s kemikalijami. Zato naj bi si predavateljica pomagali z izmenjavami. Poudarila je, da se da z nekaj epruvetami in majhnimi količinami kemikalij izvesti mnogo poizkusov. Predavateljica kemije LR Srbije so imeli v letošnjih semestralnih počitnicah 15 dnevni tečaj, v katerem so jim bili vsi taki poizkusi tudi pokazani. Strokovni tečaj iz kemije so nujno potrebni, posebno še za nestrokovnjake!

Za izboljšanje pouka kemije na srednjih šolah, za borbo proti formalizmu pri pouku so potrebni: solidna strokovna in ideološka priprava predavatelja, dobri učni načrti in programi, učbeniki, ki odgovarjajo ciljem pouka, strokovna literatura, s katero bi morala biti založena vsaka šolska knjižnica. Po učne ekskurzije in izmenjava izkušenj predavateljev kemije v strokovnem tisku. Pouk kemije je potrebno graditi po liniji zgodovinskega razvoja, da dobijo učenci pravičen pogled na svet v pogledu dialektičnega materializma. Učencem je treba dati solidne osnove kemije za poznejši študij na univerzi.

Zelo važno je vprašanje izbiranja talentiranih dijakov za študij kemije in njih izpopolnjevanja. Ako želimo vzgajati dober kader kemikov, metalurgov, tehnologov, moramo posebno pozornost posvetiti delu strokovnih krožkov. V teh krožkih naj se nudi dijakom čim večja možnost eksperimentalnega dela. V teh krožkih naj ne nastopa en sam dijak z dolgim referatom, temveč več dijakov: referent, koreferent, eksperimentator. Tako delo zahteva seveda obstoj kemičnega kabineta na šoli in dovolj strokovne literature.

Za pravilno dviganje učnega kadra bi bilo potrebno, da uvedejo na prirodoslovno-matematični fakulteti kot predmet metodiko pouka kemije, ki naj bi jo predaval kemik, ki je hkrati tudi dober pedagog. Nadalje je potrebno, da predavatelj kemije sodelujejo v kemičnem društvu.

V koreferatu je tov. Bezuhović govorila o problematiki pouka kemije na srednjih strokovnih šolah, ki nam dajejo srednje kvalificirani kader. Posebno je poudarila potrebo

po pravilnem izkoriščanju diplomiranih učencev v industriji. Lansko šolsko leto so izšli iz takih šol že prvi maturanti kemijskih odsekov. Industrija jih ni pravilno razporedila. Največ jih je postavila za laborante. Oni pa niso laboranti, temveč kemiki-tehniki. Ti so določeni, da vršijo delo obratnega asistenta, da skrbijo za to, da se odvija vsakdanja proizvodnja v redu. S tem je šele inženirju omogočeno, da vrši funkcijo inženirja-intelektualca; to se pravi, da bi morali skrbeti za izboljšanje proizvodnje, za izpopolnjevanje obratnih naprav, strojev, peči, za izboljšanje obratne ekonomike itd. Na ta način bi ostalo inženirju dovolj časa na razpolago za organizacijo dela v tovarni in za izdelavo novih produktov. Industrijska proizvodnja ni mogoča brez tehnikov-kemikov in tehnikov-metalurgov. Potreba po laborantih je sicer velika, toda ti naj bi izšli iz nižjih industrijskih kemičnih šol. Ožja specializacija na srednji tehnični šoli še ni potrebna. Zadostovala bi enoletna specializacija po končanem študiju.

Diskusija, ki je sledila referatu, je pokazala, kako visoko cenimo pri nas svobodo kritike. Javilo se je veliko število diskutantov, problematika pa se je sukala okrog števila tedenskih ur za pouk kemije, okoli učil, kemikalij itd. Kemija naj bi se poučevala v četrtem, šestem, sed-

mem in osmem razredu po tri ure na teden. Tov. Kidrič je rekel v nekem govoru: »Nikoli ni dovolj znanja iz matematike, fizike in kemije.« Diskutanti so kritizirali predmetnik učiteljskih, kjer imajo kemijo v prvem in drugem letniku z istim programom kot v šestem, sedmem in osmem razredu gimnazije, čeprav je nivo dijakov na gimnaziji mnogo višji, ker šestemu in sedmemu razredu odgovarjata tretji in četrti letnik učiteljskega. Predlagali so, naj bi se v prvem letniku podajale samo osnove kemije, v drugem letniku kovine, v tretjem letniku pa organska kemija. Po sedanjem predmetniku je tudi koordinacija s fiziko nemogoča. Močno so kritizirali preskrbo s kemikalijami: »Ni mogoče, da ne bi naše srednje šole mogle dobiti iz naših tovarn letno 100 kg žveplene kisline, 100 kg solne kisline, 100 kg sode itd! Kje je krivda? Tam, kjer te probleme rešujejo in jih zadržujejo!« V tem pogledu vlada birokratizem. Pošiljamo redno spiske kemikalij, pa nikoli nič ne dobimo.

Referati, ki so bili lepo pripravljeni in izčrpni, so zajeli skoraj vso tematiko s kemičnega področja, pouka kemije na visokih šolah, na srednjih in na srednjih strokovnih šolah. Obravnavali so pomen kemije v izgradnji socializma naše države. Posvetovanje kemikov je pokazalo, kako nujno je bilo, da so se sestali

profesorji visokih in srednjih šol, inženirji in zastopniki industrije ter skupno obravnavali vse pereče probleme.

Zadnji dan kongresa so se sestali samo delegati vseh republik, da bi pretresli s predstavniki Srbskega kemijskega društva način čim boljše in tesnejšega sodelovanja in povezave vseh kemikov. Predvsem se je pokazala potreba po ustanovitvi kemijskega društva LR Slovenije, BiH, Črne gore in Makedonije. Sestavil se je »Koordinacijski odbor« kemijskih društev FLR Jugoslavije s sedežem v Zagrebu, ki bo povezal vse kemike Jugoslavije, tako laborante kot univerzitetne profesorje in inženirje v eno celoto. Prihodnji sestanek kemikov bo v začetku julija v Zagrebu. Do tedaj bomo osnovali tudi Kemično društvo Slovenije.

P. s.: Pozivam vse predavatelje kemije, predvsem še iz višjih razredov gimnazij, da uvedejo pri pouku kemije naslednji način izpraševanja: poleg teoretičnega vprašanja naj dobi dijak za nalogo praktično izvedbo poizkusa v epruveti, ki ga pa mora teoretično obrazložiti. — Dijak zmeša v epruveti dva reagenta, opazuje, kaj pri tem nastane, napiše kemično enačbo in v zvezi s to reakcijo podrobneje obrazloži eno ali drugo vprašanje. Z nekoliko reagenti je možno ogromno število kombinacij. Te kombinacije najdete tudi v Ankerstovi knjigi »Anorganska kemija«. S takšnim načinom izpraševanja bi delno rešili problem kemičnih vaj tam, kjer te niso v širšem obsegu možne.

Škerlj Boris

»Slovenski pravopis« in njegova razdelitev

SLOVENSKI PRAVOPIS. Spominu Otonu Župančiču. Novo izdajo sta priredila Institut za slovenski jezik in Zavod za kulturo slovenskega jezika. Izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Založila Državna založba Slovenije, Ljubljana 1950. Strani 936, f. 8°, din 285.— vezano v polusnje.

Novi slovenski pravopis je izšel. Izdaja je za slovenski knjižni trg in za slovensko kulturno življenje pomemben dogodek. Za to knjigo se slovenski prosvetni delavci že prav posebno zanimajo. Ob marsikateri priliki se je že govorilo o tem, kako bo ta knjiga razdeljena, t. j. kako bodo do »Slovenskega pravopisa« prišli tisti, ki jim je knjiga pri delu potrebna kot neogiben priročnik. Ta skrb je ob današnjih razmerah na knjižnem trgu, ko je vsaka knjiga razprodana skoraj da preje, kakor pa pride v prodajo, povsem utemeljena.

S priučajočim člankom hočemo seznaniti prosvetne delavce o razdelitveni načrtu za »Slovenski pravopis«, iz katerega sledi, da so se upoštevale prav potrebe šole in prosvetnih delavcev. Članek naj pa tudi istočasno vzpodbudi prosvetne delavce, da bodo tudi sami sodelovali pri pravilni porazdelitvi knjige povsod, kjer bo to potrebno. Najprej pa nekoliko besed o delu samem.

Izdaja novega slovenskega pravopisa se je pripravljala že od izida Breznik-Ramovševga Pravopisa leta 1936. Po osvoboditvi je bilo delo prenešeno v okvir Slovenske akademije znanosti in umetnosti, t. j. v Zavod za kulturo slovenskega jezika in v Institut za slovenski jezik. Delo za novo izdajo slovenskega pravopisa se je pričelo že 1947. leta in je bil v ta namen imenovan tudi uredniški odbor, v katerem so bili: dr. Franc Ramovš, Oton Župančič, dr. Anton Bajec, dr. Rudolf Kolarčič, dr. Mirko Rupel, dr. Matija Smalc in dr. Jakob Solar. Ob koncu leta 1948 je prevzela skrb za izdajo te knjige Državna založba Slovenije in januarja 1949 je tiskarna »Ljudske pravice« že začela staviti knjigo. Vestnost stavcev in tiskarniških korektorjev, stalna budnost uredniškega odbora nad delom, zavest celotnega tiskarniškega kolektiva, da gre za pomembno knjigo slovenske kulture, vse to je pripomoglo k temu, da bo ta knjiga v kratkem na knjižnem trgu. Naj dodamo, da je uporabila tiskarna za natis in vezavo knjige skoraj 14.000 delavnih ur. Zadnje pole so prišle iz stroja konec februarja. Prvi izvod SP so že v naših centralnih knjižnicah in v rokah posameznikov, ki so do njih

najbolj upravičeni (med njimi so tudi pisci novih učbenikov). Prva polovica naklade bo vezana že maja, druga polovica pa do konec junija.

Zanimanje za knjigo je zelo veliko. Število onih, ki želijo imeti knjigo je višje od naklade. Ob tem naj poudarimo, da bo SP s pridom uporabljal le oni, ki ima potrebno osnovno jezikovno slovniško znanje, brez tega bo knjiga v rokah kogarkoli mrtva. Pri razpečevanju knjige je nujno potrebno, da se tudi to upošteva.

Knjiga je tiskana v nakladi 25.000 izvodov. Prvotna naklada je bila določena na 50.000 izvodov, a je bila zaradi težav s papirjem znižana na polovico. Prav to dejstvo sili založbo k temu, da izvrši smotrno porazdelitev knjige. Upoštevati po moramo tudi to, da je nova izdaja ali vsaj ponatis sedanje izdaje za nekaj let tako zaradi papirja kakor tudi zaradi nalog, ki so pred uredniškim odborom, popolnoma nemogoče.

Tako vidimo, da po prišel SP na knjižni trg v mesecih, ki pomenijo na knjižnem trgu ponavadi mrtvo sezono. Takih sezon pa sedaj ne poznamo več. Ker pa je to ob koncu šolskega leta, je bilo na pristojnem mestu odločeno, da naj dobijo knjigo najprej vse ustanove Ministrstva za kulturo in znanost in Ministrstva za prosveto. Založba je v ta namen pripravila razdelilnik, pri čemer se je opirala na statistične podatke, in tudi na pismene prijave, kakor so jih predložili založbi okrajni prosvetni oddelki in ustanove v zvezi z okrožnico odn. pozivom za prijave v naših dnevnikih. (Okrajni Trbovlje, Grosuplje, Krško, Idrija in Celje-mesto niso poslali prijavi!)

Po tem razdelilniku bodo prejeli Domovi igre in dela po en izvod, Dijaški domovi po dva izvoda, osnovne šole — uprave po en izvod za zavod in po en izvod na vsakih 120 učencev za razredno uporabo.

Srednje šole dobijo po en izvod za uporabo (knjižnico) in po en izvod na vsake tri oddelke. (Ker imajo naše srednje šole povečini zelo veliko oddelkov, bo tako ostalo od tega števila več izvodov za člane učit. zborov.) Profesorji slavisti dobijo (po seznamu Slavističnega društva) po en izvod SP osebno za lastno uporabo.

Po en izvod SP prejmejo tudi nižje in srednje strokovne šole; za slednje velja v ostalem isto kakor za druge srednje šole. Nadalje so po istem načelu upoštevane tudi razne druge šole in tečaj iz področja MP.

Za prosvetne oddelke OLO je predvideno po 3—5 izvodov knjige in enako tudi za oblastne odbore odn. njih prosvetne referate.

Tako je potrebnih samo za te namene okrog 5000 izvodov »Slovenskega pravopisa«, kar pomeni eno petino cele naklade odn. eno četrtno kontingenta, ki pride za prodajo v Sloveniji letos v pošto. Če upoštevamo, da je Breznik-Ramovšev Slovenski pravopis iz leta 1936 izšel v nakladi 3000 izvodov, tedaj vidimo, kako so se velike potrebe po taki knjigi upoštevale že v tej odmeri kontingenta za osnovne in srednje šole.

Prav tako je izdelan tudi razdelilnik za vse visoke šole in institute; ti so povečini predložili poimenske sezname za svoje osebe odn. člane sindikalne podružnice. Pregled poimenskih prijavi in dokaj širok izbor

upravičencev je izkazal število 920 izvodov SP, s čimer bodo v glavnem krite vse potrebe in bodo tako prišli do knjige vsi oni, ki rabijo SP pri svojem znanstvenem delu.

Pri odmeri kontingentov za redne slušatelje pa je bil sprejet naslednji ključ: Slušatelji filozofske in teološke fakultete, dalje slušatelji Višje pedagoške šole in Akademije za igralno umetnost dobijo knjigo 100%; slušatelji prirod.-matematične fakultete in juristi dobijo SP 50%; vse ostale fakultete pa po 35%. Tako pride na redne slušatelje vseh fakultet Univerze v Ljubljani v celoti blizu 2200 izvodov. Za potrebe univerzitetnih ustanov je potrebnih torej nekaj nad 3000 izvodov »Slovenskega pravopisa«.

Za kritje vseh potreb po tem razdelilniku je predvidenih nekaj nad 8000 izvodov SP. K temu moramo prišteti še nadaljnjih 2000 izvodov za univerze in znanstvene ustanove v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu in Skoplju. To bo skupno 10.000 izvodov, kar je polovica od kontingenta za knjižni trg tekočega leta.

Namen razdelilnika je ta, da omogoči pot do nabave Slovenskega pravopisa v prvi vrsti vsem upravičencem in da istočasno tudi prepreči vsako zlorabo pri prodaji, v kolikor je to pač mogoče. Kako bomo to dosegli?

Knjigo bodo prodajale vse knjigarne v Sloveniji. Vsaka knjigarna bo dobila določeno število izvodov in sezname ustanov, ki prejmejo SP v tej knjigarni. Univerzitetnim ustanovam bo založnica vrnila predložene sezname z navedbo pripadajočega števila izvodov in navedbo

RAZPIS ANKETE

»Oblike sodelovanja šole in doma«

Pedagoško društvo LRS vabi vse prosvetne delavce na naših osnovnih in strokovnih šolah, v internatih in domovih ter ostalih vzgojnih zavodih k sodelovanju pri anketi o vprašanju: »Oblike sodelovanja šole in doma«. Zbrani material bomo uporabili pri sestavi referata z istim naslovom, ki bo objavljen v naših vodilnih pedagoških revijah. Čim širše sodelovanje bo koristilo vsem pedagoškim delavcem, saj se bodo seznanili s številnimi in pestrimi oblikami povezave šole in doma, ki jih bodo mogli tudi izkoristiti v smislu resolucije III. plenuma CK KPJ.

Prosimo vse sindikalne podružnice, da naše vabilo s svoje strani podprejo ter toplo priporočijo vsem prosvetnim delavcem na svojem področju sodelovanje pri anketi, nas pa o delu na tem vprašanju obveščajo. Odgovore in vse dopise naj prosvetni delavci, ki bodo sodelovali pri anketi, pošiljajo na naslov: Uredništvo »Sodobna pedagogika«, Ljubljana, palača Grafike, Masarykova cesta 14/IV.

Odgovore pošljite najkasneje do 1. junija t. l.

Vprašanja za anketo:

1. Katerih oblik sodelovanja ste se posluževali (roditeljski sestanki, obisk učitelja na domu, obisk staršev v šoli, razgovor o ped.-pol. problemih na množičnih sestankih, skupni izleti s starši in otroki itd. — v osnovni šoli, nižji gimnaziji, višji gimnaziji, strokovni in industrijski šoli).

2. Kako ste organizirali poedine oblike?

knjigarne. Ustanova bo nato samo odločila, kdo naj dobi knjigo in kdo od prijaviteljev more svoj posel opravljati tudi brez SP. Za prevzem knjige v knjigarni bo izdala ustanova upravičencem potrebno potrdilo ali nakazilo. Prav tako bodo storili to tudi komiteji LMS odn. LSM na posameznih fakultetah, upoštevajoč pri tem načelo, da morajo dobiti knjigo res samo tisti študenti, ki bodo knjigo s pridom uporabljali pri svojem delu.

Omenili smo, da so prijave zelo številne. Ne moremo trditi, da so vse te prijave utemeljene, čeprav je res, da je danes med našimi ljudmi zanimanje za jezik in za pravilno izražanje veliko. Položaj nas seveda sili, da izberemo med tem številom tiste, ki so bolj upravičeni do nje, ne pa tistih, ki si knjigo pač želijo ali pa ki hočejo s prijavo priti do knjige za svojega otroka, ki je šel v prvih razredih srednje šole ali pa ki bo šel vstopil v srednjo šolo. Tudi ne smemo prezreti tega, da išče ta ali oni knjigo zaradi vzrokov, ki nimajo s kulturo jezika prav nikake zveze. Vse to je bilo upoštevati pri poimenskih seznamih in določevanju kontingentov. Zbiralci prijav pa bodo morali še enkrat pretresti imena prijaviteljev tako, da bo vsak izvod dodeljenega kontingenta našel upravičenega lastnika.

Nekako iste osnove za razdelitev veljajo tudi za razdelitev kontingenta, ki je določen za osnovne in srednje šole. Pri tem bodo morali sodelovati kolektivni posamezniki šol z okrajnim prosvetnim oddelkom. Številu izvodov, ki pripadajo posameznim šolam, je tako veliko, da ga šole verjetno ne bodo mogle v celoti prevzeti, ker jim tega ne bodo dopuščale budžetne možnosti. Tako bo torej ostalo večje število izvodov na razpolago za učiteljsko, ki je na knjigi še posebej zainteresirano. S tem bodo predvideno vse potrebe vsaj v glavnem krite. Tudi te kontingente bodo izdajale knjigarne tako, kakor je to določeno za ustanove in univerzitetne slušatelje. Po poročilu prosvetnega okrajnega referata — seveda naj bi pri tem sodelovali tudi okrajni in krajevni prosvetni sindikalni aktivisti — bo mogoče tudi točno ugotoviti, koliko izvodov bi bilo še potrebno za kritje ostalih upravičenih potreb; ti bodo dodeljeni iz druge polovice kontingenta.

Ob napovedi te pomembne knjige v Slovenskem knjižnem trgu (glej l. 1949, str. 6) je član uredniškega odbora SP ugotovil, da je tak priročnik »znamenje jezikovnega dozorevanja in zdravja, ki ga srečujemo pri vseh kulturnih narodih in jezikih tedaj, kadar postane pisanje v domačem jeziku vsesplošna potreba in je red tudi v teh vprašanih zadevah narodnega čuta«. Daje pravi črtnak, da bo knjiga potrebna vsakomur, zlasti pa, da bo šoli nepogrešljivo pomagala pri osvajanju slovenskega besedišča, ker bo v rokah spretnega učitelja odlična šola za pomenoslovje, za besedotvorje in za vzgojo jezikovnega čuta.

Vse to so prav gotovo dovolj opravičljivi vzroki, ki nas silijo k kar najbolj pravilni in pravični razdelitvi »Slovenskega pravopisa«.

B. G.

Učitelji pripravniki, ki služujejo v krajih goriske oblasti, lahko vlagajo prošnje za pripust k strokovnemu učiteljskemu izpitu izpitni komisiji za strokovne učiteljske izpite na učiteljske v Tolminu.

3. Kakšna je bila problematika, o kateri ste razpravljali, n. pr. na roditeljskih sestankih, množičnih sestankih itd.

4. Kateri problemi so starše najbolj zanimali in jih pritegnili k sodelovanju — kaj so v določenih primerih storili, da bi skupaj s šolo rešili problem.

5. Stvarni opis najboljšega roditeljskega sestanka, množičnega sestanka — potek in sodelovanja staršev, odnos staršev do šole, učitelja itd.

6. Kateri prijem ali oblike so se ponesrečili in zakaj (konkretni primeri).

7. Kako so sodelovali internati, domovi DID-1 itd.: 1. s šolo, 2. z domom (starši). 3. s patronati? Katere oblike so bile najboljše, katere najslabše in zakaj?

8. Kolik odstotek staršev (ki imajo v šoli otroke) prihaja na: roditeljske sestanke, množične sestanke, v šolo zaradi posveta z učiteljem itd.

9. Katere oblike sodelovanja so po vašem mnenju najboljše in zakaj?

10. Katere so boleče točke, če, po vašem mnenju, to sodelovanje še ni rodilo zaželenih uspehov.

11. Kakšen je bil uspeh posameznih oblik sodelovanja in kako se je to odražalo v delu v razredu in na šoli sploh?

12. Kakšne vzgojne probleme omenjajo starši na sestankih, v šoli etc.? Pedagoško društvo LRS.

Tovarišu Modru Janku v spomin

20. aprila t. l. je umrl v 47. letu starosti član sindikata, šol. upravitelj v Trbojnju tov. Moder Janko. Okrajni odbor SPD za okraj Slov. Gradec posveča te besede nepozabnemu tovarišu v spomin.

Dolžnost, ki trga človeku srce, je dolžnost, da se poslovi od stanovskega tovariša. Vse članstvo sindikata prosvetnih delavcev za okraj Slovenj Gradec, čuti, da je nastala v naših vrstah vrzel. Moder Janko je šel na pot, s katere ni povratka v našo sredo in na službeno mesto. Leta 1932 si zapustil Šmartno, prišel na novo službeno mesto v Trbojnje. Pričelo se je veliko življenjsko delo. Živel si za ljudstvo — pravi

prosvetni delavec. Bil si vasi vzgojitelj — voditelj — ljubljenev vseh in vsega, kar Te je obdajalo. Kravačeva domovina je zapustila težko rano na Tvojem cvetočem polju, ki si ga s toliko ljubeznijo negoval. To rano si hotel zaceliti, da bi ne krvavela več na Tvoji preorani njivi — Trbojnje.

Odstranil si rano, zbrisal sled krvavečega mesta — požgano šolo. Postal pa si žrtev velikega dela, dela za tiste, ki si jih imel vedno pred očmi, mlade popke naše velike domovine. Pregledoko bolest nam bo tešila zavest, da boš kljub temu, da Te poneso daleč od nas, ostal med nami kot vzor prosvetnega delavca.

LETOVANJE V LETU 1950

Da se omogoči vsem ročnim in duševnim delavcem čim boljše izkoriščanje letnega odmora, je izdala ljudska oblast več predpisov in dala v ta namen na razpolago tudi dovolj materialnih sredstev. Glavno organizacijsko skrb pa so prevzele sindikalne organizacije.

Prosvetni delavci so do sedaj letovali v stalnih in sezonskih letoviščih širom naše socialistične države, ki so jih organizirali posamezni Republiški odbori Sindikata prosvetnih delavcev. V letošnjem letu smo odstopili naš stalni dom v Rogški Slatini Centralnemu odboru ZSJ, počitniški dom v Kranjski gori pa smo opustili, ker je bilo vzdrževanje predrago, saj smo mogli poslati v ta domova svoje člane samo v času velikih počitnic, a v ostalih mesecih smo ponujali, navadno brez uspeha, neizrabljena mesta ostalim sindikatom. Na ta način seveda domova nista bila pravilno izkoriščena. V nadomestilo zanj nam bo dal CO ZSJ v svojih domovih toliko mest, kolikor smo jih imeli v svojih stalnih domovih.

Letos so za letovanje tri možnosti. Naši člani bodo letovali: 1. v počitniških domovih CO in GOZSS; 2. v letoviščih SPD in 3. v hotelih potom »Putnika«. Republiški odbor SPD za Slovenijo je interveniral, da bi osebno prejemali turistične karte tudi tisti prosvetni delavci, ki bodo izkoristili svoj redni letni odmor v planinah (v kaki pastirski koči ali podobno) ali pa pri svojih sorodnikih in znancih v letoviških krajih. Stvar pa še ni rešena.

Po dosedanjih podatkih bomo imeli letos devet letovišč in to:

Split: 3 grupe po 15 dni po 50 mest, Zadar (3 grupe po 15 dni po 80 mest), Poreč (3 grupe po 15 dni po 45 mest), Varaždinske Toplice (3 grupe po 20 dni po 40 mest), Bled (6 grup po 16 dni po 36 mest), Tolmin (3 grupe po 16 dni po 50 mest), Jezersko (4 grupe po 16 dni po 13 mest), Zupanje (6 grup po 16 dni po 25 mest) in Hercegnovi (3 grupe po 19 dni po 65 mest). Cena v teh domovih bo po 100 din dnevno, na Bledu, Jezerskem in v Zupanjah pa 130 din dnevno.

Na Slovenijo odpade naslednje število mest:

Split: 3 grupe po 8 mest, skupno 24 mest; Zadar: 3 grupe po 12 mest, skupno 36 mest; Poreč: 3 grupe po 8 mest, skupno 24 mest; Varaždin. Toplice: 3 grupe po 3 mesta, skupno 9 mest; Bled 6 grup po 7 mest, skupno 42 mest; Tolmin: 3 grupe po 10 mest, skupno 30 mest; Jezersko: 4 grupe po 4 mesta, skupno 16 mest; Zupanje: 6 grup po 4 mesta, skupno 24 mest in Hercegnovi: 3 grupe po 10 mest, skupno 30 mest.

Poleg tega smo rezervirali za naše bolehnne članice štiri mesta v zdravilišču Čateške Toplice; teh se bo torej lahko poslužilo 12 članic prosvetnih delavcev. Vse štiri postelje so v eni sobi. Rezervirano je za čas od 1. VII. do 31. VIII. Interesenti naj se takoj javijo, da jim pošljemo napotila. Vso oskrbnino in zdravniške storitve plača vsak ob prihodu v zdravilišče pri blagajni.

Večina letovišč, zlasti v sosednjih republikah je organiziranih po internatih. Tudi pri nas imamo letos v Tolminu letovišče v dveh stavbah, ki služita za internat dijakom učiteljskega, vendar bo v vsaki sobi največ 6–8 postelj. Na Bledu, Jezerskem in v Zupanjah pa je dnevna cena letovanja višja zaradi tega, ker nam je uspelo organizirati letovišča v stavbah, ki so komfortno urejene in moramo plačati sobe po kategoriji C. Lani so bili gostje v Tolminu z vsem zelo zadovoljni. Letos smo poskušali opremiti naša letovišča čim udobneje, kolikor so nam to pač dopuščale možnosti. Poleg postelj

Prosvetni delavci vsega okraja ustanavljajo svoje SKUD

22. aprila so se zbrali v Brezicah na svoje redno zborovanje prosvetni delavci krškega okraja. V primerjavi s prejšnjimi zborovanji pomeni to zadnje korak naprej. Težišče zborovanja ni bilo v organizacijskih vprašanjih, ampak v razmišljanju in sklepanju o zadevah, ki se tičejo strokovnega dela v šoli in kulturno prosvetnega dela vsega okraja. Diskusije so bile živahne, za besedo je prosil lep del zborovalcev.

Zborovalci so poročali o načinih in uspehih borbe za boljše obvladovanje računstva in slovenščine v nižjih razredih osnovne šole. Tu gre predvsem za poštovanost, branje in za prosto spise. Poglejmo nekaj značilnejših primerov:

Tov. Vučjak iz Boštana je poročal, da je izboljšal z opazovalnimi vajami kakovost prostih spisov v svojem razredu. Tov. Jankovič iz Sv. Križa je dopolnil, da brez temeljite priprave na spis ni imel uspehov. Tov. Brezovar iz Dobove je uvedel v tretjem razredu Pionirski dnevnik, kamor pišejo otroci svoja opazovanja in doživljanja. Tov. Vitkovič iz Sevnice je ugotovil, da otroci v četrtem razredu ne berejo radi iz čitanka, ker so predolgčasne, »Pionir« je zanje pretežek, »Cicibana« pa, ki bi ga brali radi, je premajhna naklada. Tov. Bonča iz Sevnice je pripravil otroke drugega razreda do večjega zanimanja za branje s tem,

bodo na razpolago tudi omare, mize in stoli. Prav tako bo hrana boljša kot lani, ker nam je priznana tablica IX. Gostje bodo prejemali dnevno štiri obroke.

Republiški odbor bo do 20. maja razposlal napotila vsem Okrajnim odborom, ki naj jih potem razdele med svoje podružnice, te pa med člane. Vsi odbori morajo skrbeti za takojšnjo razdelitev napotil. Do 1. junija morajo tudi vrniti vsa neoddana napotila Republiškemu odboru.

Ker nam je zaenkrat nemogoče dobiti za otroke primerno stavbo, ustrezajoče pohištvo in ostalo, ne bo letos letovišč za matere z otroci. V naša letovišča ne bomo sprejemali prav nobenih otrok. Družine z otroki bodo lahko letovale samo potom »Putnika«, o čemer boste pravočasno obveščeni.

Okrajni, oz. Krajevni sveti so za prosvetne delavce že prejeli od Glavnega odbora ZSS 17 uputnic za »Počitniški dom Toneta Cufarja« v Dvorski vasi na Gorenjskem in 53 uputnic za »Počitniški dom Udarnik« v Lovrani. Referenti za oddih naj se takoj pobrigajo za te uputnice na OS-ih, oz. KS-ih. Ako jih zaradi neprimerne datuma ne morejo izkoristiti naši aktivni prosvetni delavci, oddajte te uputnice podružnici politično-prosvetnih delavcev, ker ti že sedaj lahko koristijo svoj redni letni odmor. Ostale uputnice od GOZSS za meseca julij in avgust bo prejel RO v mesecu maju in jih razdelil skupno s svojimi na OO SPD.

Upravljanju fonda za odmor je treba posvetiti večjo pažnjo in popraviti dosedanje napake. Ne sme se zgoditi, da bi podružnica ne poslala nobenega člana na odmor, fond pa uporabila v druge svrhe ali pa kopičila denar v blagajni. Pomoc iz fonda za odmor je treba dati v prvi vrsti tistim članom, ki gredo v sindikalna letovišča in so se najbolj izkazali pri sindikalnem delu. Vsa nadaljnja podrobna navodila bodo sledila. S. S.

da jim od časa do časa — ne pre-pogosto! — pove kakšno pravljico.

Tov. Smrdelj iz Rake zaigra po pouku učencem na harmoniko, če se nihče ne zmoti, ko sprušje poštevanko. Tov. Smrekar iz Artič je navdušil otroke za poštovanost s tem, da je uvedel prehodno zastavico, ki jo dobi vsak dan najboljša vrsta. V Sevnici imajo v drugem razredu na steni podobo z najtežjimi računi poštevank, katere vsak dan ponavlja in utrjuje. Slabši učenci dru-

OBVESTILA

Ministrstvo za prosveto LRS bo organiziralo v času šolskih počitnic naslednje tečaje:

1. Enomesečni tečaj za učitelje tečajnike, ki bodo v šolskem letu 1950/51 delali predhodni izpit za učitelje tečajnike. Tečaj se bo vršil v Kranju v I. gimnaziji od 3. do 31. julija 1950.

2. Enomesečni tečaj za učitelje tečajnike, ki bodo v šolskem letu 1950/51 delali diplomski učiteljski izpit za učitelje tečajnike. Tečaj se bo vršil v Celju v Kajuhovem domu od 3. do 31. julija 1950.

Referenti so zato tukaj, da referirajo! Brez podatkov, statističnih poročil in zelo važnih poročil (tudi negativnih) pa ni mogoče sestaviti referata. Torej brž podatke semkaj! Ah, poročaj, dragi Čičigoj! Poročaj, četudi negativno! — — —

In Čičigoj, ki bi moral biti za vse svoje delovanje in nehanje odgovoren enemu samemu — poverjeniku za prosveto in kulturo — postane namah popularen! Vsi referenti ga bombardirajo z dopisi, okrožnicami, ki so datirane n. pr. s 15. majem, a vsebujejo zahtevo: »Poročajte poštovanost. Rok za dostavo poročil je 10. maj. Proti zamudnikom bomo postopali po zakonu. Upravitelji so osebno odgovorni za točno in pravočasno dostavo poročil, statistik itd.«

Takšni administraciji se pravi — koordinacija! Grozljam, ki jih vsebujejo dopisi, pa je iznajdljivi Čičigoj vzdel ime: represalična ljubezen.

Zda se prične Čičigojevo romanje na božjo pot, romanje k sv. Birokraciji, edinozveličavnemu cilju vseh Čičigojevih kaligrafičnih sposobnosti. Oborožen z molitvenikom vseh kletvic, ki jih premore bobojedistanski slovar in s črnolom — blagoslovljeno vodico sv. Birokracija piše, piše, piše... Ura je polnoč, on pa še ni prehodil niti polovico poti. Sredi noje za Birokracijo mu ob dveh po polnoči trudna glava omah-

gega razreda v Dobovi tekmujejo med seboj v poštovanosti. V vseh primerih so učitelji ugotovili večji ali manjši uspeh.

Na zborovanju je tov. Papež Joža iz Boštana ponovno predlagala, naj se ustanovi pomožna šola za duševno zaostale otroke. Takšnih otrok je v okraju precej. To so večinoma otroci s hribov, ki so od šole daleč, otroci siromašnih in bolnih staršev, skratka učenci brez duševnega bogastva in prave socialne oskrbe. Zbor je predlog sprejel in sklenil, da se bo pomožna šola ustanovila v Sevnici. Prostore za ustanovo in internat bo odstopila sevnška šola, ki poseduje tri šolska poslopja. Skrb za vzgojo in učenje teh otrok prevzameja prostovoljno tovarišici Joža Papež in Magda Vrščak. Pouk na ustanovi se bo začel s šolskim letom 1950/51.

Zborovalci so razmišljali tudi o vzrokih izredno slabih uspehov ob priliki prve redovalne konference na sedemletkah in v nižjih razredih gimnazij. Prosvetni delavci iz sedemletk so trdili, da je glavni vzrok neuspehov pomladansko delo in izkoriščanje otrok za telesno delo, nekoliko pa tudi pomanjkanje kvalificiranih predmetnih učiteljev in premajhen čut odgovornosti za šolo pri otrocih in starših. Zborovalci profesorji pa so bili mnenja, da je krivec neuspehov pomanjkanje kadra in zraven prezaposelnost teh, kolikor jih je. Učitelji s sedemletk in profesorji so nato sklenili, da bodo z vestnim delom rešili, kolikor se še rešiti da.

Vrh sindikalnega zborovanja pa je bil v predlogu tov. Demšarja, ravnatelj brežiške gimnazije, ki je predlagal, naj se ustanovi SKUD prosvetnih delavcev okraja Krško. Predlog je zbor z navdušenjem pozdravil. Vsi člani sindikata bodo aktivni ali podporni člani umetniškega društva. SKUD bo imel dramsko, pevsko, orkestralno, recitacijsko in folklorno sekcijo. Glavna naloga društva bo, prirediti čim kvalitetnejše naštudirana dela in s tem dati zgled in vzpodbudo ostalim umetniškim društvom v okraju. Dramatska sekcija SKUD-a bo nastopila vsako leto na tradicionalnem Gubčevem prazniku v Krškem s Kreftovo Veliko puntarjo. Dasi bo formalni ustanovni občni zbor društva šele v jeseni, bo vendar začel SKUD z delom takoj. 30. aprila bo šel pevski zbor društva na okrajno tekmovalno pevskih zborov. V proslavo Titovega rojstnega dne pa bo društvo nastopilo z izbranim programom v Brezicah. Letos v jeseni pa se bo dramska družina SKUD-a predstavila publiku z Veliko puntarjo. Zbor je izvolil petčlanski pripravljalni odbor, ki bo vodil vse organizacijske posle do izvolitve pravega odbora.

3. Desetdnevni poglobitveni tečaj za vzgojiteljice predšolskih otrok v DID-ih. Tečaj se bo vršil v Ljubljani v Domu Majde Vrhovnikove, Tabor štev. 12. od 19. do 28. junija 1950.

Vsi udeleženci tečajev naj prinesejo s seboj živilske nakaznice, ker v nasprotnem primeru ne bodo sprejeti v tečaj.

Tečaji za predavatelje v strokovnih šolah bodo objavljeni naknadno.

★

V 9. šte. »Prosvetnega delavca« smo priobčili članek »Materinščina v novi srednji šoli«. Izostal je podpis: »Strokovni aktivni okraja Kranj«.

Le preberite...

V Mariboru je Sindikat prosvetnih delavcev pritegnil k rednemu, zelo intenzivnemu študiju ideoloških in strokovnih tem tudi učiteljice in profesorice matere. Vendar je poverništvo za prosveto menilo, da je bil študij malomaren. Zato so člani MO SPD povabili zastopnike poverništva na konsultacije. Tam so morali slednji korigirati svoje mnenje in ugotoviti, da je Sindikat sposoben samostojno voditi in usmerjati strokovni in ideološki študij svojega članstva.

Nekateri Okrajni sveti Zveze sindikatov zahtevajo od prosvetnih delavcev, da formirajo skupine članstva za sečnojno delo, ki jih bodo dobili le, če jih sami nasekajo. Prosvetni delavci so pouka prosti samo v juliju in avgustu. Tedaj se udeležujejo dela v kolonijah, obiskujejo razne tečaje, se strokovno pripravljajo in izpopolnjujejo med letom ostale vrzeli v zasledovanju strokovne literature, se pripravljajo na naslednje šolsko leto in uveljavijo svoj dopust. Pri nizkem številu moških članov, ki pa vsi fizično za sečnojno delo niso sposobni, bi torej morala peščica sposobnih nasekati drva za vse slabotne in za tovarišice, med katerimi so mnoge matere.

V Mariboru se MO SPD pritožuje nad ekspeditivnostjo personalne na poverjenstvu za prosveto. Vloga za napredovanje, ki je bila vložena 5. novembra 1949 in ugodno rešena na poverjenstvu za prosveto mariborske oblasti 26. I. 1950, do 20. III. prosilcu še ni prispela v roke. (1 primer.)

V listu »Naše delo«, ki ga izdaja okraj Ptuj, je bil pred nekaj tedni objavljen članek, v katerem kritizira neki Majcen Franc učiteljico iz Ormoža, da imajo v matematiki, ki jo ona uči, vsi učenci negativno oceno. Predsednik Okrajnega odbora SPD je interveniral pri uredniku ter zahteval popravek, saj je tov. dobila nekaj dni prej najboljšo strokovno oceno. Izkazalo se je, da ima samo 10% njenih učencev negativno oceno. Popravek je bil objavljen. Tovarišica Novakova je prav storila, ko je zahtevala zaščito SPD ter je kot vestna delavka dobila tudi zaščitenje.

Radio-Ljubljana je pred kratkim v nedeljski popoldanski oddaji za podoželje govoril o delovni zadruzi v Pirničah in ugotovil, da tamkajšnje učiteljice ne gradijo socializma. Očitek smo raziskali in ugotovili, da se ena učiteljica dnevno vozi na službeno mesto, drugi dve pa pomagati organizaciji AFZ in OF ter vodita vse krajevno ljudsko prosvetno delo in sta tudi z otroki pomagali pri raznem prostovoljnem delu. Tajnik zadruge je moral priznati, da je bil njegov očitek krivičen in je celo povabil učiteljico, da vodi vse sestanke OF, ker jo ljudje radi poslušajo in jo upoštevajo.

Mnogo primerov takih krivičnih očitkov pa ostane nezavrženih, na primer: V Suhorju je starejša učiteljica, ki so jo nekateri domačini očrnil pri inštruktorju, da klečeplazi okoli domače kapelice. Ko mu je povedala, da je to izmišljotina, ji ni verjel, ampak jo je pred vsem članstvom ožigosal kot slabo učiteljico. Nihče se tedaj ni zavel za njo, tudi sindikat ni nič podzvel, da bi zadevo raziskal. Posledice se kažejo. Učiteljici je delo »agrenjeno«, šest učiteljev iz Suhorja in okolice prosi v drug okraj.

Čičigoj roma na božjo pot...

Upam, ljubčki moji, da še niste pozabili na svetnike in patrone, ki so bili včasih za vse prilike in stanove pri roki, če ste le odprli praktiko in zavidali rudarjem — sveto Barbaro, šiviljam — sv. Klaro, čevljarjem — sv. Peregrina, gasilec — sv. Florijana... Kdo bi naštel vso dolgo vrsto! Vsi stanovi so imeli svoje patrone, le učiteljem ga pratikarji niso privoščili. Ali bolje rečeno: bil je čas, ko so učitelji dežele bobojedistanske morali častiti vse svetnike, kolikor jih je bilo v praktiki in v belih rokavicah spremljati nadobudno mladino za vsemi procesijami. Bili so takorekoč nekakšni policaji v službi dušebrižništva, da se ne bi šolska mladina — up in nada naša — ki je prepevala za praporjem svetega Alojzija presvete pesmi — za procesijo prerivala, si kazala jezike in se boksala. Res je, nekateri učitelji niso imeli belih rokavic in niso šli za procesijo, zato pa so postali »kuferasi« in so se »po službeni potrebi« selili s hriba na hrib ter se tako polagoma do upokojitve seznanili z vsemi »visoko« organiziranimi šolami dežele bobojedistanske.

Ta čas je že zdavnaj za nami, le v srcih je ostal grenak spomin.

Novi čas je učiteljem popravil prenekatero krivico; za patrona, ki

mu ga je postavil, pa mu to nikakor ne more biti hvaležno, dokler bo temu ime sveti Birokracij.

Svetniki so duhovni. Kogar zanima, kako so se poduhovili, naj čita knjigo »Življenje svetnikov«. Kot duhovni uživajo večno nadzemsko življenje. Le eden je, ki se še potika po zemlji in straši vse, ki žro papir in pijejo črnilo — sveti Birokracij!

Čičigoj je šolski upravitelj. V deželi bobojedistanski pa je šolski upravitelj tisti, ki uči, hospitira, inšpicira, svetuje, kupuje zvezke za vse učence svoje šole (četudi jih je tri sto), zalaga za zvezke svoj denar, potle te zvezke prodaja in se uri v branjariji, rešuje važne in nevažne akte, piše poročila, izpolnjuje važne in nevažne statistične obrazce, žre papir in pije črnilo.

V mestu Bobojedistanci pa sede referenti. Mnogo jih je, o j preveč! Referent za ljudsko prosveto, referent za kmetijstvo, referent za zdravstvo, referent za gozdarstvo, referent za socialno skrbstvo, referent za fizkulturo, referent za mlečne kuhinje, referent za statistiko, referent za izvedbo plana, referent za združništvo, referent za... o j, kdo bi le naštel vse lepo po vrsti in zaslugah, da ne bi tega zapostavljal, onega omalovalaževal!